

Klinisk utbildningsdag den 15 maj 2025
VFU ur ett juridiskt perspektiv

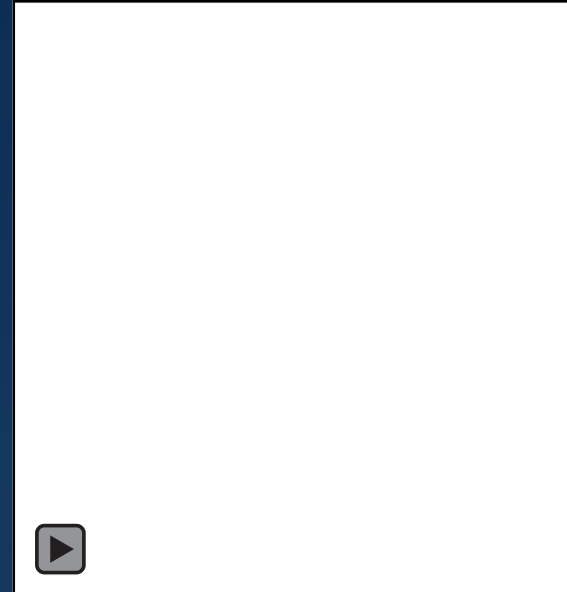
Juridisk introduktion

Högskola/universitet och vårdgivaren

Samarbete avseende VFU mellan lärosäte och vårdgivare är av stor vikt för båda parter

- En högkvalitativ vård och omsorg kräver god tillgång till välutbildad personal.
- Lärosätens utbildning är av avgörande betydelse för denna personalförsörjning till vårdgivarna.
- Samarbetet är även centralt för att säkerställa att utbildningen håller god kvalitet, yrkesrelevans samt når examensmålen.

- Samarbetet mellan lärosäte och vårdgivaren
- Vem som ansvarar för studenten vid VFU...?
- Vad ett lärosäte är och vilka regler som gäller...?
- Vad som händer om en student är olämplig under sin VFU och den måste avbrytas?
- Vilka krav som ett lärosäte kan ställa på en handledare under VFU?
- Vad som händer om en student beter sig illa, stör under sin VFU eller begår andra allvarliga brott.
- Varför begreppet examinator är så viktigt för lärosäten i landet.
- Hur man bör tänka kring begreppen likabehandling och rättssäkerhet under VFU.

Utbildningsplaner	Professionen	
Studiehandledning	Lagar	Avtal
SFS	AssCE	AKA
Kompetensbeskrivning för respektive profession		
Kursplaner	Handledare	Examinationer
Högskoleförordningen	Studenter	
Lärosätet	Rättssäkerhet	Bedömning
Likabehandling	Jäv	Checklistor
Klinisk verksamhet	Kursansvarig	BETYG
Bedömningsformulär	BETYG	VFU

Universitet och högskolor är att betrakta som **myndigheter** i Sverige.

Det innebär att det är staten som bestämmer om det ska finnas ett lärosäte och att det är staten som reglerar hur våra lärosäten ska agera alldeles oavsett om lärosätet heter Uppsala universitet eller Södertörns högskola.

Normhierarkin

Grundlagar, t.ex.
Regeringsformen

Vanliga **lagar**, t.ex.
Högskolelagen

Förordningar, t.ex.
Högskoleförordningen

Myndigheters
föreskrifter,
kursplaner, ORU.

Ordningsregler ex
av rektor

Alla är lika bindande
för dig oavsett vem som
har utfärdat dem!

Det är respektive lärosäte (myndighet) som alltid ansvarar för utbildningen när studenterna befinner sig på VFU och detta ansvar baseras alltså på lagstöd.

Studenterna tillhör **inte** hälso- och sjukvårdspersonalen hos vårdgivaren.

Eftersom studenterna befinner sig hos en vårdgivare så är studenterna bundna av både regler vid lärosätet som regler vid vårdgivaren.

Vårdgivaren (mottagande VFU-plats) ansvarar för att studenterna kan genomföra sin placering hos vårdgivaren med tydlig handledning.

Detta regleras genom ömsesidiga avtal. (VFU-avtal)

Den här resan genom VFU påverkas både av regler som åligger lärosätet i sin roll som myndighet, som regler som styr vårdgivarens egen verksamhet.

Medan exempelvis högskolelag, högskoleförordning styr **utbildningen** så reglerar exempelvis hälso - och sjukvårdslag, patientsäkerhetslag, vårdgivarens egen verksamhet och dess personal.

Olika regler styr VFU.

Lärosätet

Högskolelag (SFS 1992:1434)

Högskoleförordningen
(SFS 1993:100)

Utbildningsplanen

VFU-avtal

Riktlinjer om stödåtgärder vid
problem under VFU

Kursplan

Studiehandledning

Bedömningsformulär

Betyg

Vårdgivaren

Hälso- och sjukvårdens
lagstiftning

Riktlinjer och styrdokument

Kompetensbeskrivning

Utbildningsplanen

VFU-avtal

Riktlinjer om stödåtgärder vid
problem under VFU

Kursplan

Studiehandledning

Bedömningsformulär

Betyg

Examinators ansvar och roll

Examinator är en särskilt utsedd lärare som fattar beslut om betyget för studenten på kursen och VFU.

Betyg kan inte överklagas varför examinatorns beslut är suveränt vilket ställer höga krav på den funktionen.

En student kan begära omprövning av betyg eller att få en ny examinator utsedd efter två underkända prov.

Betygsättning är myndighetsutövning – tjänstefel kan bli aktuellt om examinator agerat felaktigt.

Handledaren hos vårdgivaren är examinator behjälplig i betygsärendet.

Vilka krav kan ett lärosäte ställa på en handledare under en VFU?

- Avtalet reglerar relationen mellan lärosäte och vårdgivare.
- Lärosätet kan ställa krav på att förutsättningarna i avtalet fullgörs av vårdgivaren, t.ex. adekvat handledarutbildning.
- Krav på att handledaren förhåller sig till de regler som följer av författningar för vårdpersonal.
- Vilka färdigheter som en student behöver kunna för att bli godkänd, lämnar ett tillförlitligt underlag som ligger till grund för examinatorns betyg.
- Lyfta problem, kunskapsbrister och risker tidigt (till student och lärosäte).

Studentens perspektiv vid VFU

- Skriva studieplan
- Vilka kursmål ska uppnås?
- Hur lär jag på bästa sätt utifrån mina förutsättningar?
- Vilka är mina styrkor/svagheter?
- Vad behöver jag förbättra?
- Betyg

AKA:s och handledarens perspektiv vid VFU

- Hur vet jag vad studenten ska lära?
- Hur använder jag den information jag fått från student och lärosäte?
- Gör jag studenten delaktig i lärandet?
- Ser jag studentens lärande?
- Måste jag förändra något i mitt lärande som handledare till studenten?
- Feedback till student och lärosäte

Fallärenden

Hur hanterar vi denna händelse?

Vad gäller juridiskt?

Fall A, Likabehandling

Student X har under en 7 veckors VFU-utbildning varit borta en vecka p.g.a nära väns bröllop. Hon har kommit överens med sin handledare att ta igen denna vecka genom jourtjänstgöring under sommarledigheten. När detta kommer kursansvarig lärare (tillika examiner) till del upplyses såväl handledaren som studenten om att all tjänstgöring skall ske under handledning under terminstid och därför kan inte jourtjänstgöring komma ifråga, inte heller kan tjänstgöringen tas igen på ferietid. Studenten hävdar då att två äldre studiekamrater fått ta igen en veckas VFU just genom jourtjänstgöring på ferietid.

Hur hanterar vi denna händelse?

Vad gäller juridiskt?

Fall B, svår student

Student Y har under ett antal VFU-placeringar utmärkt sig genom att ofta komma för sent, samt oplanerat avvika från sin placering under veckan utan att fråga eller ange förklaring. Studenten har också vid några tillfällen uppträtt nedlåtande mot annan sjukvårdspersonal. Under gårdagskvällen hade studenten följt med jouren på aktuell kurs och vid två tillfällen uppträtt oprofessionellt mot patienter. Denna ena gången genom att kommentera patientens klädsel och den andra gången genom att ge patienten felaktig information om diagnos och undersökningsresultat. Verksamhetschefen är släkt med studenten och trots påpekande om det olämpliga av att ha studenten kvar på VFU från ett antal av klinikens läkare, händer ingenting utan studenten går kvar på sin VFU-placering. Studenten är också kvar på sin kurs, men även kursansvarig kontaktar verksamhetschefen och undrar om det verkligen är lämpligt att studenten fortsätter på sin VFU-placering.

Hur hanterar vi denna händelse?

Vad gäller juridiskt?

Fall C, student som oroar

Student Z har under de utbildningen fram till termin 8 fullgjort sina studier på ett mycket bra sätt avseende studieresultat och uppförande mot såväl andra studenter, lärare, sjukvårdspersonal och patienter. När studenten nu kommer tillbaka efter sommaruppehållet är det något som inte stämmer. Studenten kommer inte i tid och uteblir periodvis från VFU-placeringen. Vidare sköter inte studenten sin personliga hygien, har humörsvängningar samt tappat koncentrationen och förefaller ibland inte vara närvarande, exempelvis under samtal/undersökningar med patienter. Man har ett par samtal med studenten om situationen. Studenten slår dock ifrån sig och hävdar att allt är bra. Även här önskar verksamhetschefen med omedelbar verkan avbryta VFU-placeringen. Kursansvarig på universitet är också orolig och skulle vilja att studenten undersöks avseende pågående missbruk och/eller psykiatrisk sjukdom.

Hur hanterar vi denna händelse? Vad gäller juridiskt?

Fall D, störande student

.

Student Ö har tidigare arbetat extra inom Regionen och har under sin anställning misskött sig till den grad att anställningen sades upp. Studenten ska nu ut på VFU inom Regionen och det är stökigt från dag 1, handledaren får tampas med oförsämdheter och hot om anmälan till IVO. Handledaren tar kontakt med universitetet och meddelar att VFU:n kommer att avbrytas. Studenten får vidare ett underkänt betyg av examinator utan att kursen fullföljts. Efter detta sänder studenten ett antal hotfulla mail till anställda inom universitetet och Regionen

Hur hanterar vi denna händelse?

Vad gäller juridiskt?

- Frågor?

